

Sygnatura akt IV Kzw 340/22 L., dnia 19 października 2022 r.

Sygnatura akt oskarżyciela: RKS 174/16

POSTANOWIENIE

Sąd Okręgowy w Legnicy IV Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Paweł Pratkowiecki

Protokolant: Magdalena Danek

po rozpoznaniu w sprawie I. D.

skazanego za przestępstwo z art. 107 § 1 k.k.s.

zażalenia wniesionego przez obrońcę skazanego

na postanowienie Sądu Rejonowego w Legnicy

z dnia 5 września 2022 r.

w przedmiocie rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykonania orzeczenia

na podstawie art. 1 § 2 k.k.w. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k.

p o s t a n a w i a

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że rozstrzygnąć wątpliwość co do wykonania kary grzywny orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Legnicy z 15 czerwca 2018 r., sygn. akt II K 565/17 stwierdzając, że kwota uiszczona z tytułu wykonania tej grzywny podlega zwrotowi skazanemu I. D..

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Legnicy postanowieniem z dnia 5 września 2022 r. na podstawie art. 13 § 1 k.k.w. rozstrzygnął wątpliwości co do wykonania grzywny orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Legnicy z dnia 15.06.2018 r. w sprawie II K 565/17 w ten sposób, że stwierdził, iż kwota uiszczonej grzywny nie podlega zwrotowi skazanemu.

Powyższe postanowienie zaskarżył obrońca skazanego i wniósł o jego uchylenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie co do zasady zasługiwało na uwzględnienie.

Nie ma wątpliwości, że wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z 21 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 91/21 (k-328-335 i k- 337) objęto skazanie na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Legnicy o sygn. akt II K 565/17. Wynika to jasno z treści punktów V i VI części dyspozytywnej wspomnianego wyroku łącznego oraz punktu 36 jego części wstępnej. Lektura tego wyroku pokazuje, że w wyniku stosownego zaliczenia (punkt VI części dyspozytywnej) orzeczoną wobec skazanego karę łączną grzywny (punkt V części dyspozytywnej) należy uznać za wykonaną w całości. Istotne jest również, że owo zaliczenie nie dotyczyło grzywny wymierzonej przez Sąd Rejonowy w Legnicy w sprawie II K 565/17, gdyż kwoty orzeczone w innych sprawach

wymienionych w punkcie VI części dyspozytywnej wyroku łącznego, były wystarczające do pokrycia całości kary łącznej grzywny orzeczonej w punkcie V części dyspozytywnej.

Sąd pierwszej instancji odmawiając w zaskarżonym postanowieniu zwrotu na rzecz skazanego kwoty uiszczonej tytułem grzywny w sprawie II K 565/17 uznał, że fakt wydania wyroku łącznego II K 91/21, nie wyeliminował z obrotu prawnego wyroku II K 565/17, a nadto, że instytucja kary łącznej i wyroku łącznego nie ma służyć premiowaniu skazanego, ani łagodzeniu orzeczonych wobec niego prawnokarnych konsekwencji.

W ocenie Sądu Okręgowego, choć obie tezy postawione przez Sąd Rejonowy są trafne, to jednak wyprowadzono z nich błędny wniosek. Konieczności zwrotu kwoty odpowiadającej wysokości grzywny uiszczonej w sprawie II K 565/17, nie oznacza bowiem premiowania skazanego, czy też wyeliminowania wyroku II K 565/17 z obiegu prawnego. Tego rodzaju kryteria nie są właściwe do rozstrzygnięcia sytuacji, jaka wytworzyła się w niniejszej sprawie.

Trzeba podkreślić, że z mocy wyroku łącznego II K 91/21, za wszystkie przestępstwa wymienione w punkcie V części dyspozytywnej, a więc również za przestępstwo objęte sprawą II K 565/17, skazanemu wymierzono jedną (łączną) grzywnę, i to właśnie tę łączną karę skazany powinien odcierpieć. Ponieważ zaś na jej poczet zaliczono grzywny uiszczone w wyniku wykonania wyroków jednostkowych, to w konsekwencji należy przyjąć, że ową grzywnę skazany uiszczył w całości i sprawiedliwości stało się zadość.

Ustawodawca w art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. oraz art. 39 § 1 k.k.s. uznał bowiem, że jeżeli sprawca popełnia dwa lub więcej przestępstw skarbowych w warunkach określonych w art. 85 § 1 k.k., to należy orzec wobec niego karę łączną, która nie może przekraczać 1.080 stawek dziennych. Co istotne, bez znaczenia jest, czy ową karę łączną orzeka się w wyroku łącznym, czy też w wyroku zwykłym, gdyby wszystkie popełnione przestępstwa objęto jednym postępowaniem. W obu tych przypadkach istnieje obowiązek orzeczenia kary łącznej i w obu tych przypadkach kara ta nie może być wyższa niż 1.080 stawek dziennych. Gdyby zatem za wszystkie popełnione przestępstwa wymienione w punkcie V części dyspozytywnej wyroku łącznego II K 91/21 skazany sądzony był w jednym postępowaniu, wówczas orzeczona wobec niego w wyroku zwykłym kara łączna grzywny mogłaby wynosić maksymalnie 1.080 stawek dziennych i po przeliczeniu dawałaby kwotę 324.000 zł. Fakt czysto procesowy, tj. że przestępstwa te osądzono odrębnie, nie może mieć wpływu na ustalenie wysokości najsurowszej grzywny, jaką można było orzec wobec skazanego.

Powyższe musi prowadzić do wniosku, że jeśli suma kwot uiszczonych przez skazanego z tytułu grzywien jednostkowych jest wyższa od kwoty należnej tytułem grzywny orzeczonej jako kara łączna w wyroku łącznym, to różnicę (nadwyżkę) pomiędzy tymi kwotami należy skazanemu zwrócić. W przeciwnym razie poniósłby on bowiem de facto surowszą odpowiedzialność karną niż to wynika z prawomocnie orzeczonej kary łącznej, która podlega wykonaniu w miejsce kar jednostkowych (art. 576 § 1 k.p.k.). Co istotne, w niniejszej sprawie, gdyby skazanemu nie zwrócić wspomnianej nadwyżki, to poniósłby on de facto odpowiedzialność surowszą nie tylko od orzeczonej kary łącznej, ale także od maksymalnego ustawowego zagrożenia (1.080 stawek).

Dotychczasowe uwagi pokazują, że Sąd Okręgowy opowiada się za stanowiskiem, które wyrażono również w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 6 czerwca 2008 r., sygn. akt II AKz w 365/08 (LEX nr 453997), natomiast nie podziela przywołanego w zaskarżonym postanowieniu stanowiska Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (postanowienie z 7 sierpnia 2018 r., sygn. akt II AKz w 1763/18, LEX nr 2615907). Nie są również przekonujące uwagi Sądu Rejonowego odwołujące się do uchwały Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2006 r., sygn. I KZP 11/06 (OSNKW 2006/7-8/64). Zawarte w uzasadnieniu tej uchwały rozważania nie odnoszą się bowiem w interesującym zakresie do kary

grzywny, lecz do kary pozbawienia wolności, której charakter i specyfika, jest zgoła odmienna. Sąd Najwyższy przyznał zresztą w końcowym fragmencie uzasadnienia, że wskazany tam sposób rozumowania może w praktyce prowadzić do problemów związanych z restytucją nadpłaconej kwoty grzywny. A zatem „praktyka” musi sobie z tym problemem poradzić.

Czyniąc to trzeba podkreślić, że o ile rzeczywiście sprzeczne z poczuciem sprawiedliwości byłoby finansowe rekompensowanie skazanemu „nadwyżki” kary pozbawienia wolności w sytuacji, o której mowa w art. 576 § 2 k.p.k. in principio, o tyle problem ten ma zupełnie inny charakter w przypadku zaistnienia nadwyżki w uiszczeniu grzywny. Utraconej wolności, o której mowa w art. 576 § 1 k.p.k. in principio, nie da się bowiem zwrócić fizycznie, a tym samym można byłoby ją tylko rekompensować, uznając ją za „niesłuszną” w rozumieniu przepisów Rozdziału 58 K.p.k., co trafnie Sąd Najwyższy w uchwale I KZP 11/06 wykluczył. Tymczasem zwrot nadwyżki uiszczonej grzywny, nie może być traktowany jako rekompensata, gdyż nie ma nic wspólnego z zadośćuczynieniem skazanemu. Jest to czynność jedynie techniczna - rozliczenie się Skarbu Państwa ze skazanym poprzez techniczny zwrot kwoty przekraczającej wysokość kary (łącznie), jaką skazany powinien odcierpieć. Co bardzo ważne, ów zabieg (zwrot pieniędzy), nie oznacza również zakwestionowania prawidłowości podjętych wcześniej działań zmierzających do wykonania kar jednostkowych. Oznacza tylko tyle, że w ramach absolutnie prawidłowych czynności związanych z wykonaniem kar jednostkowych, pozyskano od skazanego kwotę przewyższającą rozmiar orzeczonej następnie kary łącznej grzywny i dlatego należy się ze skazanym rozliczyć zwracając mu legalnie pobraną nadwyżkę.

Jest jeszcze jeden argument, który zdaniem Sądu Okręgowego przemawia za koniecznością zwrotu nadpłaty grzywny na rzecz skazanego. Trzeba bowiem zauważyć, że gdyby zaakceptować stanowisko przedstawione w zaskarżonym postanowieniu, to różna byłaby sytuacja prawna skazanego, który wykonywał wyroki jednostkowe i wpłacał określone kwoty tytułem grzywny, od sytuacji skazanego, który na skutek rozłożenia grzywien na raty, albo zawieszenia postępowania wykonawczego, nie uiszczył w całości grzywien jednostkowych. W wypadku bowiem orzeczenia kary łącznej grzywny w wyroku łącznym z zastosowaniem zasady innej niż pełna kumulacja, pierwszy skazany znalazłby się w sytuacji gorszej, bo musiałby się pogodzić z nadpłaceniem grzywny, gdy tymczasem drugi miałby obowiązek uiszczenia jedynie grzywny łącznej, niższej niż suma grzywien jednostkowych. Trudno byłoby zaakceptować taki układ, a to zarówno z przyczyn omówionych wyżej, jak i z punktu widzenia zasady równości wobec prawa oraz poczucia sprawiedliwości.

Na marginesie należy zauważyć, że na wypadek akceptacji dla stanowiska wykluczającego zwrot nadpłaconej grzywny, możliwe byłyby sytuacje, w których orzekanie kary łącznej grzywny w wyroku łącznym wręcz pozbawione byłoby praktycznego i prawnego sensu. Gdyby bowiem skazany, któremu wymierzono grzywny jednostkowe, uiszczył je w całości przed wydaniem wyroku łącznego, to następnie orzeczenie w wyroku łącznym kary łącznej grzywny nawet z zastosowaniem pełnej absorpcji, w istocie niczego nie zmieniałoby w jego sytuacji. Okoliczność tę słusznie wyeksponował autor zdania odrębnego do uchwały o sygn. I KZP 11/06.

Reasumując, brak jest zdaniem Sądu Okręgowego argumentów natury prawnej i sprawiedliwościowej, które uzasadniałyby odmowę zwrotu na rzecz skazanego kwoty stanowiącej nadwyżkę nad należnością wynikającą z rozmiaru orzeczonej wobec niego kary łącznej grzywny.

Na koniec Sąd Okręgowy musi się ustosunkować do podniesionej w zażaleniu kwestii właściwości sądu oraz przyjętego trybu procedowania. Należy zatem podkreślić, że z mocy art. 118 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. znaczenie czynności procesowych ocenia się poprzez treść złożonych oświadczeń, a nie ich oznaczenie (zatytułowanie). Tym samym Sąd Rejonowy słusznie potraktował wniosek obrońcy skazanego o zwrot nadwyżki grzywny, jako wniosek złożony w trybie art. 13 k.k.w., o czym

przekonuje m.in. przyjęty przez cytowane Sądy Apelacyjne sposób procedowania w sprawach II AKzw 365/08 i II AKzw 1763/18. Nadto o losach kwoty 20.000 zł niewątpliwie powinien decydować Sąd Rejonowy w Legnicy, gdyż to ten Sąd był „beneficjentem” wpłaty dokonanej przez skazanego tytułem uiszczenia grzywny w sprawie o sygn. akt II K 565/17. Zresztą tak właśnie uważał obrońca, skoro swój wniosek złożył do Sądu legnickiego, a nie jeleniogórskiego.